अग्निगेह (agni-geha) *n.* the place for keeping the sacred fire cf. **अग्निगृह** संरक्ष्य वह्निमनया (=वध्वा) सममग्निगेहे दीक्षाधरो दिनचतुष्क-मुवास हृष्टः S'aṅkaDigVi.(Mā.) 3. 60.

अग्निगोचर (agni-gocara) *adj.* present or abiding in fire को ब्राह्मणैरुपास्यो गायत्र्यर्काग्निगोचरः शंसुः PraśnoRaMāli. 61; *m.* abode of fire, the South-East presided over by Agni युगक्षये ··· तपति ··· धाता चैवाग्निगोचरे SkandP. v(3). 191. 13; S'ivaP. vii(2). 30. 15 (580B. 2); ओषध्यो मण्डपे प्राच्यां रसस्त्वेदोऽग्निगोचरे Rasā. 2. 107; प्राच्यां वै वाहनस्थानमनलश्चाग्निगोचरे S'ilpaRa. i. 42. 12.

अग्निगोदान (agni-godāna) *adj.* whose *godāna* ceremony (clipping of the hair) is dedicated to Fire-god अग्निगोदानो वा भवति BhārGS. 1. 10 (10. 15); अग्निगोदानो वा स्यात् ĀpaGS. vi. 16. 13 (comm. अग्नये गोदानं यस्य सोऽग्निगोदानो ब्रह्मचारी)

अग्निगोल (agni-gola) *m.* a ball of fire अयं बतोत्कीर्ण इवाग्निगोला-द्वलीमुखः क्रामति नः क्षयाय RāmC. 22. 65.

अग्निगोलक (agnigola-ka) *n.* (Astron.) sphere or zone of fire (as one of the spheres comprising the universe) समन्तान्नगोला ये ब्रह्माण्डादग्निगोलकम् । केन्द्रं तेषामेकमेव SiddhāTaVi. 26. 17.

अग्निगौच (agnigauca) *n.* cloth with various drawings (OPPERT) अग्निगौचं वक्रवल्लीपदे वज्रांशुकं तथा Vaija. 168. 119.

अग्निगौरव (agni-gaurava) *n.* respect or regard for Agni गरुडपिशाचसयक्षराक्षसान् । इषुभिरजयदग्निगौरवात्स्वमिलषितं च हविर्ददौ जयः MahāBhā. viii. 26. 65.

अग्निग्रन्थ (agni-grantha) *m.* name of a (chapter of a) Vedic text dealing with the worship of Agni अग्निग्रन्थपर्यन्तमधीते साग्नि MugdhaBo. 6. 61 (61. 16) = PrakriKau. i. 478. 1 = SiddhāKau. 162B. 9.

अग्निग्रन्थि(? न्थ)सीमन् (agnigranthi(?tha)-sīman) *adj.* as far as the section on (the worship of) Agni साग्नि द्वीबाव्ययं तत् स्याचेदग्निग्रन्थि-(? न्थ)सीम तत् KośaKaTa. 1. 5507.

अग्निग्रस्त (agni-grasta) *adj.* consumed by fire नात्मा दृश्यो नास्त्र-लक्ष्यः ··· । नाग्निग्रस्तः BrabmVaiP. iv. 19. 156.

अग्निग्रह (agni-graha) *m.* the act of holding fire देहादग्निविनिर्माणम् ··· जलमध्येऽग्निज्वालनम् । अग्निग्रहश्च हस्तेन ··· । पूर्वाः षोडश चाप्यष्टौ तेजसो यक्षसद्मनि SkandP. i(2). 55. 101.

अग्निग्रहण (agni-grahaṇa) *n.* use of the word *agni* अग्नौ जुहुयादिति पुनरग्निग्रहणं सुसमिद्धेऽग्नौ होतव्यमित्येवमर्थम् VīraMi.(Āhnika.) 421. 10.

अग्निग्राहक (agni-grāhaka) *adj.* causing knowledge about fire अग्नि-ग्राहकमेवोपजीव्यम् NyāySu.(Ja.) 386B. 1 (*on* ii. 2. 6)

अग्निग्रीव (agni-grīva) *adj.* [*f.* -ā] having a fiery neck अग्निपुच्छा-मग्निखुराम्···अग्निग्रीवां ज्वलत्प्रभाम् । भुञ्जते कपिलां ये तु शूद्रा लोभेन मोहिताः MahāBhā. xiv. App. 1. 4. 1735 = VṛGautaSm. 567. 17(9)

अग्निग्लपितात्मन् (agni-glapitātman) *adj.* suffering from burns or blisters (*lit.* whose body is affected or burnt by fire) क्षीरोद्भवम् ··· । शस्तम्···क्षतक्षीणपरीसर्पशस्त्राग्निग्लपितात्मनाम् AṣṭāSaṁ. i. 24. 20 (1. 6)

अग्निघट (agni-ghaṭa) *m.* name of a hell [DBHS.]

अग्निघटसंयोग (agnighaṭa-saṁyoga) *m.* conjunction or contact of a pot with fire (while being baked) आगन्तुकमात्मनश्चैतन्यमात्ममनःसंयोगजम्, अग्निघटसंयोगजरोहितादिगुणवत् BrahmSūBh.(S'aṅ.) 450. 14 (*on* ii. 3. 18)

अग्निघर्म (agni-gharma) *m.* heat of fire अग्निघर्मसमाकीर्णम्···आयसं गोपुरं तत्र (यमपुरे) दक्षिणं भीमदर्शनम् VarāP. 197. 6.

अग्निघृत (agni-ghṛta) *n.* a kind of medicinal preparation of ghee and other ingredients for promoting digestive faculty पञ्चलवणद्विक्षाराम्ल-बदरयुक्तं सर्पिर्विपक्वमथवा सैन्धवव्योषक्षारद्वयपञ्चकोलाभयारास्नाजाजीग्रन्थिकशठी-विडङ्गगर्भमार्द्रकमातुलुङ्गकोलाम्लीदाडिमस्वरसशुष्कमूलककाथमस्तुतक्रशुक्तप्रसन्नासौ-वीरकतुषोदकारनालपेतं परममग्निदीपनमग्निघृताख्यम् AṣṭāSaṁ. ii. 73. 10 (4. 12); ii. 73. 21 (4. 12); पिप्पली पिप्पलीमूलं चित्रकं हस्तिपिप्पली । ··· आर्द्रकस्य रसप्रस्थे घृतप्रस्थं विपाचयेत् । एतदग्निघृतं नाम मन्दाग्नीनां प्रशस्यते SiddhYo. 6. 45.

अग्निघृतौषध (agnighṛtauṣadha) *n.* medicinal ingredients meant for *agnighṛta* (s. v.) अभ्यङ्गार्थे च तैलमग्निघृतौषधैः साधयेत् AṣṭāSaṁ. ii. 73. 21 (4. 12)

अग्निघ्राण (agni-ghrāṇa) *adj.* [*f.* -ā] having fiery nostrils ज्वलमानात् तु कपिला तावत् कुण्डात् समुत्थिता । ··· अग्निपूर्णा अग्निमुखा अग्निघ्राणाग्निलोचना SkandP. v(3). 39. 7.

अग्निचक्र (agni-cakra) *n.* **1** circle of fire अग्निचक्रोपमं घोरं (v. l. अग्निचक्र-मिवाविद्धं) विकर्षन्परमायुधम् । व्यशातयच्छरांस्तांस्तु द्रोणः MahāBhā. iv. 53. 34; अग्निचक्रमिवाविद्धं सव्यदक्षिणमस्यतः । गाण्डीवमभवद् राजन् पार्थस्य सृजतः शरान् MahāBhā. iv. 59. 12; स चचार बहून् मार्गान्···। अग्निचक्रमिवाविद्धं सर्वतः प्रत्य-दृश्यत MahāBhā. vi. 50. 39; अग्निचक्रमिवाविद्धं यथा स्यान्नभसश्च्युतम् MahāBhā. vii. 637*. 1; यथालातपरिस्पन्दादग्निचक्रं प्रदृश्यते YogVā. v. 78. 1; **2** the fire-plexus (usually known as *Ājñācakra*) भ्रूमध्येऽप्यग्निचक्रे तं द्विपत्रे ध्याति पुण्य-कृत् GaṇeP. ii. 50. 36; **3** the mystic or Tantric figure drawn for Agni कर्णिकायामग्निचक्रम् ··· स्मरेत् PāraS. 6. 160; तत्राष्टकोणषट्कोणत्रिकोणात्मकमग्नि-चक्रं विलिख्य ParaśuKS. 9. 7 (247. 10); शिखायां बैन्दवस्थाने अग्निचक्रादिका न्यसेत् NityāṢoḍa. 8. 92; अष्टकोणषट्कोणत्रिकोणात्मक(म)ग्निचक्रं प्रवेशरीत्या विलिख्य NityoNi. 67. 24; मूलाधारादिस्थानचतुष्टये अग्निचक्रादिमन्त्रचतुष्टयेन कामे-श्वर्यादिदेवताचतुष्टयं न्यसेत् SetuBa. 303. 19; **4** (prob.) a weapon emitting fire [Ind. St. 14. 137]

अग्निचक्रवत् (agnicakra-vat) *adv.* like a circle of fire अग्निचक्रवदा-घूर्णन् सोमदत्तो निपातितः MahāBhā. viii. 15*(2)

अग्निचक्रोपम (agnicakropama) *adj.* like a circle of fire अग्निचक्रमिवाविद्धं (v. l. अग्निचक्रोपमं घोरं) सव्यदक्षिणमस्यतः । गाण्डीवमभवद् राजन् पार्थस्य सृजतः शरान् MahāBhā. iv. 59. 12; अग्निचक्रोपमं घोरं विकर्षन् परमायुधम् । व्यशात-यच्छरांस्तांस्तु द्रोणः MahāBhā. iv. 53. 34; अग्निचक्रोपमम्···आयुधम् कर्णस्यासीत् MahāBhā. vii. 114. 23.

अग्निचटत्कार (agni-caṭatkāra) *m.* crackling of fire संकरोऽग्निचटत्कारे संमार्जन्यपसारिते Hārāva. 235; ViśvaPra. 139. 179; NānārthāSaṁ. ii. 215. 1925; MediK. 150. 232; ViśvaLoK. 315. 232.

अग्निचटत्कृति (agni-caṭatkṛti) *f.* crackling of fire संकारोऽवकरेऽग्नि-चटत्कृतौ AnekāSaṁ. 3. 610.

अग्निचटध्वनि (agni-caṭadhvani) *m.* crackling sound of fire संक-रोऽग्निचटध्वनिः KośaKaTa. 1. 466.

अग्निचतुरश्र (agni-caturaśra) *adj.* [*f.* -ā] rectangular like the fire-altar स्वयमातृण्णायै व्याघारण इति । सूत्रं बौधायनस्याग्निचतुरश्रामेनां व्याघारयेदिति शालीकिः BaudhS'S. iii. 131. 2.

अग्निचतुर्थक (agnicaturtha-ka) *adj.* with Agni as the fourth याज्ञि-कास्तु वदन्त्यन्ये चतुर्भिर्यच्च हूयते । ब्रह्मणाध्वर्युहोतृभ्यां त्रिभिरग्निचतुर्थकैः AVPari. xxiii. 11. 1.

अग्निचतुष्टय (agni-catuṣṭaya) *n.* the group of four fires एवं सिध्यति देवेशि सर्वचक्रं मनोहरम् । तच्छक्तिपञ्चकं सृष्ट्वा लयेनाग्निचतुष्टयम् NityāṢoḍa. 1. 77; 6. 8.

अग्निचय (agni-caya-) [*denom.*] to speak of one who has piled the fire-altar or performed the sacrifice known as Cayana इच्छब्दस्य टिसंज्ञा-यामग्निचितमाचष्ट इति णिचि कृते णाविष्ठवत् प्रातिपदिकस्येति टिलोपः । अग्नि-चयतीति Nyās. i. 122. 22 (*on* i. 1. 64)

अग्निचय (agni-caya) *m.* **i** building up of sacrificial fire-altar स्वर्ग-कामोऽग्निं चेष्य इत्यग्निचये BaudhS'S. i. 34. 15; iii. 180. 7; iii. 231. 11; iii. 259. 5; अथेमेऽग्निचयाः BaudhS'uS. 1. 1; **ii** heap of fire उत्थायाग्निचयात्तस्माच्छरभङ्गो व्यरोचत Rāmā. iii. 4. 34; काञ्चनी वडभी यस्य ··· ज्वलदग्निचयोपमा Rāmā. iii. 1048*. 5; अग्निचयदाहकशक्तिपूर्वकं तत्कणदाहशक्तिदर्शनात् Bhāsk. i. 12. 12 (*on* i. 1. 1); i. 51. 16 (*on* i. 1. 1)

अग्निचयन (agni-cayana) *n.* **1** piling of the fire-altar अग्निचयनमेवा-ग्निचित्या MahāBh. ii. 90. 12 (*on* iii. 1. 132); एभिः स्थानविशेषैर्धाता लक्ष्यास्तु सूरिभिः कुशलैः । यूपाग्निचयनदर्भस्रग्भाण्डपरिग्रहान् मुक्त्वा NāṭyaS'ā. 27. 38; अग्निचयनस्थानस्तुत्यर्थोऽर्थवादः VākyaP. 5. 4 (*on* 1. 8); अतोऽप्राप्तनिषे-धोऽयं दिव्यग्निचयनादिवत् UpadeSā. 356. 23; त्रिनाचिकेतमाध्वर्यवं व्रतं त्रिरग्निचयनं वा BālaKrī. i. 145. 13 (*on* 1. 217); चित्या स्यादग्निचयने न ना AnekāK. 630; दीक्षानन्तरायामुपसदि अग्निचयनं दर्शयतिSaṅkarKāBh. 69. 3 (*on* ii. 1. 49); 8. 2 (*on* i. 1. 19) प्रतीन्द्रियप्रवृत्त्यैकैकमग्निचयनं संपाद्यम् VedāntKa. 465. 1(*on* iii. 3. 52); स च निर्मन्थ्यशब्दोऽग्निचयने इष्टकापाके प्रयुक्तः NyāyMāVi. 385. 6 (*on* vii. 3. 7); 610. 14 (*on* x. 8. 11); VivaPraSaṁ. 204. 25; सौत्रामणिबृहस्पतिसवादेरग्निचयन-वाजपेयाङ्गवत् BrahmSūBh.(S'rī.) i. 41. 1 (*on* i. 1. 1); अग्निचयने अग्नीषोमीयस्य पशुपुरोडाशमष्टौ देवसुवां हवींष्यनु निर्वपति UpaParā. 45. 20; PūrvottaVāNaMā. 31. 8; 31. 11; अग्निचयने कल्पितपुरुषाकृत्युपस्थाने विनियोजनम् S'ivārkaMaDī. i. 579. 18 (*on* i. 4. 29); i. 484. 7 (*on* i. 3. 36); i. 575. 4 (*on* i. 4. 29); SiddhāLe-Saṁ. 6. 4; अग्निचयने कर्तव्यगर्दभरशनायामपि मन्त्रस्य विनियोगप्राप्तौ अश्वरशना-मेवादत्ते MayūMāli. 16. 5 (*on* i. 2. 4); लिङ्गादेवाग्निचयनाङ्गभूताश्वरशनादाने प्राप्स्यमानस्य मन्त्रस्य BhāṭṭDī. i. 35. 8 (*on* i. 2. 4); ii. 145. 14 (*on* iv. 4. 7) त्रिदिनपक्षस्य सद्यस्क्रसारस्वतसत्रयोरग्निचयनस्येवासंभवाद्बाधः LalitāSaBh. 229. 32